

Els ploms de Manacor

Jaume Rigo Matheu

Ens trobam davant una part de la història que és pràcticament desconeguda per a la majoria, fins i tot per a molts historiadors. Amb un nom que és poc definit i que en la seva versió catalana encara és pitjor, ja que sembla despectiu: pellofa. Així i tot, es pot afirmar que els ploms són un element important de la història i que eren utilitzats diàriament per milers de persones. Per això són molt apreciats pels numismàtics i col·leccionistes, i el seu valor de mercat en ocasions és desorbitat.

Però què són els ploms o pellofes? Amb aquest nom es coneixen les monedes que encunyà l'església (i en algunes ocasions els consells locals) per a les seves transaccions econòmiques internes, des del segle XIV fins al XIX. Com es pot deduir, per tant, no eren monedes de curs legal, però formaven part d'un sistema monetari paral·lel a l'oficial, i s'havien de bescanviar periòdicament per moneda de curs legal.

En el seu ús eclesiàstic, eren encunya-

des tant per les catedrals com per les parròquies. D'aquesta manera a Mallorca les trobam distribuïdes gairebé per tota l'illa, en alguns municipis amb gran profusió de models i en altres amb un model únic. Arreu d'Espanya, els ploms eclesiàstics es troben exclusivament a Catalunya, Mallorca i València (encara que d'aquest darrer territori, només a la Seu). Només en algunes regions europees es troba un sistema monetari eclesiàstic semblant; destaca el Rosselló, una vegada més es converteix en un element comú de l'antiga Corona d'Aragó. A Perpinyà fins i tot s'hi edita una revista numismàtica amb el nom de *La Pellote*. A la resta de la península Ibèrica s'hi pot trobar una remota similitud en els *tantos de coro*, que existien en algunes catedrals, encara que la seva funció era diferent. En qualsevol cas, aquesta idea d'utilitzar monedes fetes en plom no fou original dels eclesiàstics, sinó que ha estat ben estudiada l'existència de ploms monetiformes hispanoromans, especialment a la Bètica (Casariego, Cores & Pliego 1987, Gonzalbes 1989, Mora 2002).

El papa Alexandre III (1159-1181) al seu decretal *De cetero* ja institueix l'ús universal de moneda interna en les comunitat eclesiàstiques, refermat més tard per Bonifaci VIII (1294-1303) a la decretal *Consuetudinem*. Però no es pot documentar el seu ús a les parròquies catalanes fins al 1463, amb la despesa de la parròquia de Santa Maria de Cervera per a la fabricació d'un encuny i la compra de diverses partides de metall per elaborar els seus ploms eclesiàstics.¹ La teoria exposada per alguns investigadors que aquestes monedes parroquials es trobarien en la gènesi de les tan esteses monedes civils catalanes d'ús local (Ribalta 1996), fou desbaratada per la consecutiva descoberta de documentació i catalogació d'exemplars de moneda civil local catalana de plom corresponent al segle xv (Sanahuja 2013). Està, per tant, demostrat que l'aparició dels ploms eclesiàstics i les monedes de plom municipals fou pràcticament simultània. El cas de Cervera que s'acaba d'anomenar és paradigmàtic, amb l'aparició de la moneda local l'any 1467 (Llobet 1994). El fet d'haver-se utilitzat moneda de plom durant la dominació romana no és gaire probable que fos conegut pels pobladors de l'edat mitjana, ni tan sols pels estudiosos monjos, i no s'han trobat de moment elements monetaris plumbis que connectin aquestes dues èpoques històriques.

Pels testimonis documentals que figuren als arxius, sembla que l'origen de l'adopció dels ploms a les esglésies es troba en la coincidència de diverses circumstàncies:

a) En primer lloc, cal parlar dels canvis que es produïen dins l'Església catòlica des de principis del segle xiv, i que culminaren en el Concili de Trento (1545-1563). Se cercà una major solemnitat en les celebracions, major fastuositat i una més àmplia participació dels preveres. Al mateix temps, el descontrol i la corrupció existent en el si de les parròquies era molt gran, així com la manca de vocació de molts dels servidors de Déu (Julià 2003). Els intents de posar ordre passarien per controlar l'assistència dels preveres a les celebracions, i vincular la remuneració econòmica que rebrien en aquesta assistència. Les llistes d'assistència escrites als llibres de registre serien massa fàcilment manipulables, i per tant les comunitats més grans haurien de cercar una solució més directa.

b) En segon lloc, si s'havia d'abonar una quantitat econòmica per cada assistència, aquesta pràctica implicaria el maneig de grans quantitats de moneda fraccionària, que en ocasions no estava disponible, especialment en èpoques de crisi econòmica. Un exemple clar d'aquesta afirmació es troba a un dels llibres de determinacions de la Seu de Girona, on quedà anotat el 30 de gener de 1477 com, a partir d'aquell moment, l'oblació de matines, que fins aleshores s'havia pagat «ab diners», fos donada en ploms per falta de cabal.² Però el text més clarificador és sens dubte el que recollí la investigadora Elvira Díez a la Seu de Lleida (Díez 2008; 2011); diu l'acta del Capítol de la Seu del 6 d'abril de 1538:³

A VI de Abril del any MDXXXVIII fone deliberat per lo Im. Capitol de la Seu de Lleyda tots los aniversaris que ahí se celebren entre l'any axi de sou com de vuyt diners, com de misses que se pagassen ab senyals vista la extrema necessitat hi haugue en la terra de plata com encara en no trobar se nyun real en la ciutat y per ço feren batre dits ploms los quals foren acabats vint dissabte vigília del diumenge de Rams del any sobredit lo nombre son tots en una simil sis milia nou cents vint y nou senyals

Val aquí recordar que als segles xv i xvi Mallorca patí una manca de moneda fraccionària de curs legal, motivada per la inestabilitat social, política i econòmica, que fou especialment greu quan esclatà la revolta de les Germanies (1521-1523).

c) Finalment s'ha de considerar l'existència a Catalunya de la moneda local de plom des de finals del segle xiv, que com es pot comprovar als catàlegs ha estat àmpliament estudiada. La mobilitat de preveres entre Catalunya i Balears possibilita el coneixement i la importació del sistema monetari.

La conseqüència d'aquests factors fou la creació d'unes «fitxes» d'ús intern

1 *Llibre de dipòsits* (1463), Arxiu Comarcal de la Segarra, Cervera.

2 *Llibre de determinacions* (1477), Arxiu Diocesà de Girona, Girona.

3 *Actes capitulars 1537-1552*. AC0003, fol 17v. Arxiu de la Catedral de Lleida. 1538.

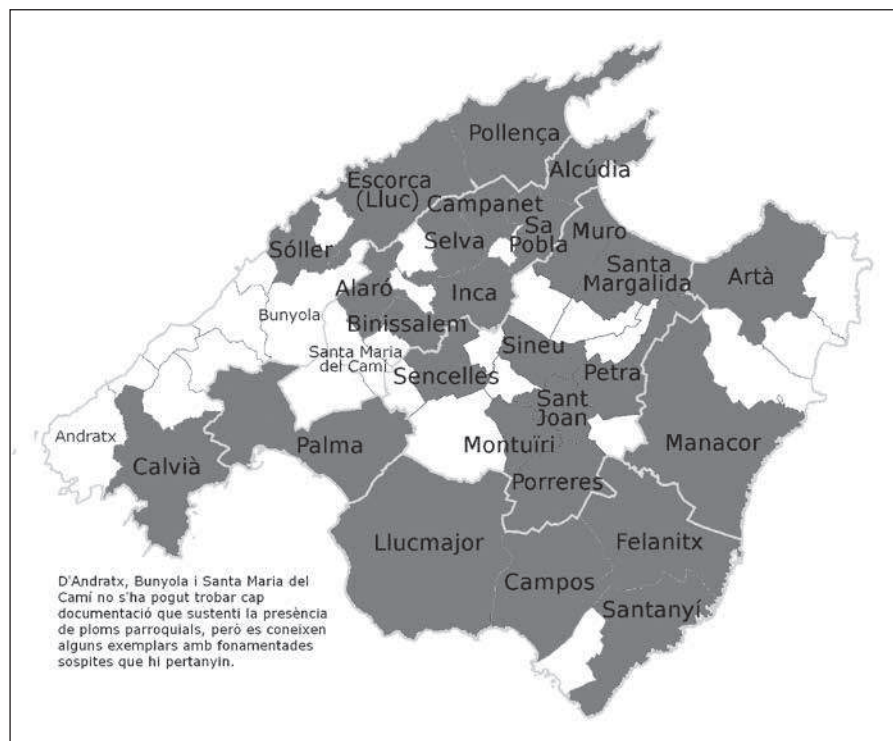
de les esglésies, canviabls el darrer dia de cada mes per moneda de curs legal, retornant a mans de l'encarregat d'aquesta tasca, el bosser, per reiniciar el cicle. D'aquí el naixement dels ploms, que a les nostres illes arribaren primer a la Seu de Mallorca (8 de juliol de 1522, essent bisbe Rodrigo Sánchez de Mercado), i després s'estengueren per la majoria de les parròquies (Boada 2014). No és casual, per tant, que coincideixi aquesta data en ple aixecament dels agermanats.

Inicialment la seva fabricació es va fer exclusivament amb un aliatge de plom i una petita part d'altres metalls, durant diversos segles, i a Mallorca durant tota la seva existència. El plom aportava facilitat en el seu maneig, mentre que l'aliatge el feia una mica més resistent a l'abradió. També es troben pellofes catalanes d'altres metalls i aliatges relativament mal·leables com llautó, llauna, aram... i fins i tot n'hi ha alguna de les més modernes d'alumini. L'encunyació d'aquestes monedes eclesiàstiques es feu mitjançant dos procediments diferents: la fosa i l'estampació. Mentre que a Catalunya es passà prest a l'estampació de pellofes sobre làmines de llautó, a Mallorca sembla que s'utilitzà exclusivament

la fosa, i el baix punt de fusió del plom (327°C) fou determinant per a la seva elecció. A l'actualitat es conserven encara els motlles que al llarg dels segles s'utilitzaren en algunes de les 38 parròquies que tengué l'illa des de l'edat mitjana fins a la reforma que es dugué a terme a principis del segle xx. Així, podem trobar a Alaró un motlle en forma de tenalles (Boada 2003), custodiat a la mateixa parròquia, i que fou reutilitzat el 2005 per fer-ne una reedició de monedes d'or, per finançar la restauració del presbiteri (Boada 2005a). Aquestes tenalles són similars a les que es conserven de Sencelles al Museu Diocesà de Mallorca, i a les de Pollença al Museu Nacional d'Art de Catalunya. En canvi altres motlles es feren en pedra, com el que es troba a l'Arxiu Parroquial de Felanitx (Boada 2005b), o també es muntaren a partir d'una planxa de ferro sobre fusta, com els de Sóller, Santanyí (al museu parroquial d'aquest poble) o sa Pobla (conservat també al Museu Diocesà de Mallorca).

D'altra part, l'encunyació mitjançant l'estampació sobre una làmina circular de metall mitjançant un encuny, requeria que aquest metall fos més feble que el material del que estava fabricat l'encuny, que era normalment de ferro dolç. Altres tècniques com la fosa de metalls més resistents, però a la vegada de punts de fusió més elevats, haurien resultat massa costoses per ser utilitzades per les petites parròquies locals. Baix la denominació genèrica de *pellofes* catalanes hi trobam en molts casos monedes estampades només per una de les dues cares; quan l'estampació s'ha fet per les dues cares reben també el nom de *gitons*. En la majoria dels casos la tecnologia era realment bàsica, i la feina completament artesanal. En les primeres èpoques sembla que era realitzada pels mateixos preveres, però més endavant, amb l'augment del poder econòmic de les esglésies es començà a encarregar a artesans externs de total confiança de l'Església, habitualment en alguna sala del mateix recinte de la parròquia, i els encunys o motlles quedaven sempre en poder de l'església.

Els ploms eren utilitzats per a pagar alguns serveis especials que els preveres beneficiats, els preveres acollits o l'escolà prestaven a les seves respectives parròquies o a la catedral. Hem de tenir en compte que la quantitat de preveres que podien pertànyer a una mateixa comunitat parroquial podia arribar a ser molt gran. És perfectament comprensible que el govern d'aquest col·lectiu tan nombrós per part del rector i el comú de beneficiats havia de comptar amb mesures que li permetessin premiar la participació en determinats actes litúrgics, celebracions i tasques concretes per part dels mateixos beneficiats. Entre aquestes celebracions i tasques s'hi podrien anomenar les misses principals de l'any litúrgic, les processons, els enterraments, cantar al cor, participar a les rogacions, dur la comunió a domicili, extremuncions, oficiar noces i tot allò que fes falta per la bona organització parroquial. Precisament una d'aquestes mesures era el

lliurament de ploms.

L'estructura eclesiàstica es formava de preveres amb ofici (rector, vicaris, arxiver, bosser...) que rebien una assignació fixa per aquesta tasca, i es pagava en moneda de curs legal. Els preveres també podien tenir un «benefici», és a dir, ser «beneficiats», el que significava rebre l'assignació econòmica corresponent, abonada anualment pel fundador i acordada entre aquest i el Comú de beneficiats (el màxim òrgan de govern parroquial) mitjançant escriptura pública (Vicens 2016). A part d'aquests, la majoria dels capellans només gaudien del sou mensual ordinari, també en moneda de curs legal, que no era molt elevada. D'aquí ve l'expressió «no tenir ofici ni benefici», o sigui, ni feina ni rendes. Però si el Comú ho considerava oportú i volia incentivar la participació dels preveres d'aquella parròquia en actes o celebracions, s'acordava un pagament extraordinari denominat *distribució*, que es podia fer en moneda de curs legal o en ploms. El curiós del cas és que els mateixos eclesiàstics s'enginyaven maneres d'aconseguir la *distribució*, encara que es trobessin absents, segurament per mitjà de companys. Hi ha documentació que demostra que per evitar la polissonada d'alguns preveres, en algunes parròquies i en algunes celebracions es repartien les *distribucions* al principi, a la meitat i al final de l'acte, assegurant-se així la seva presència durant tot el transcurs de l'acte. Les *distribucions* foren durant tota la seva història una font de conflictes en el si de moltes parròquies, i els arxius n'estan plens d'exemples, com es veurà més endavant. Aquestes *distribucions* es poden classificar en tres categories: adventícies, quotidianes i fundades.

Aquests ploms, per tant, no estaven destinats als seglars; malgrat això, en ocasions alguns preveres pel seu compte i incomplint les normes utilitzaven els ploms per a pagar productes o serveis fora de l'església. Aquest fet perjudicava seriosament la parròquia, ja que deixava de disposar de «fitxes de canvi», traslocant el sistema econòmic intern. Però també perjudicava el comerç fora de les esglésies, i les autoritats civils prest ho veieren com una amenaça. El BSAL reproduceix dos documents molt interessants (Aguiló 1893), el primer del 28 de desembre de 1580, una carta dels jurats de Ciutat al lloctinent del Regne de Mallorca, on diuen:

Molt Illustre senyor Governador. Com a V. I. es notori en la present regne acostumen les iglesies donar als eclesiastichs per les charitats dels sufragis se fan, certs ploms a manera de dobles y menuts, los quals ploms per abus o consuetut corrupte se despenen per les plasses en cambi de la moneda corre en lo present regne [...] no sols en la present ciutat pero encare per les parts foranes y viles los qui tenen robes y virtualles pera vendre no volen pendre aquells en loch de la dita moneda, y axi dits ploms desreputen lo present regne a respecta dels foresters y donen gran suspita que alguns ne poran fabricar y despendre aquells com se fa y seria en gran dany y frau de la cosa publica; y son vuy en major summa que sien stats may y se abusa de aquells [...]

És realment sorprenent com en una data tan primerenca, i només 58 anys després de la seva implantació a la Seu, els ploms eclesiàstics ja estaven creant tants problemes als jurats de Ciutat com per haver de recórrer al governador a exposar les seves queixes.

Es veu que el problema perdurava, i el 16 de setembre de 1636 Alonso de Cardona y Borja, lloctinent y capità general del Regne de Mallorca ordenà:

[...] com de algun temps en esta part, en lo comersi del present regne se admeten los ploms que s fan en las iglesias per senyal tant solament entre los eclesiastichs, lo que nos deu permetre per esser contra regalias de sa majestat, a qui sols toca fundir moneda y aquella es la corrent en sos reynes; per aso [...] estatueix, ordena y mana a tothom [...] no sia persona alguna, de qualsevol gran condicio e stament sia, que en sos comersos gos ni presumisca admetre ni rebre los dits ploms sino la moneda tan solament, sot pena de perdre los dits ploms y tres tants demes dels quels sera trobat en llur poder, asenyalantlos que de present tenen 3 dies presisos y perentoris, contadors desde la publicacio de las presents en auant, per anar a les iglesies pera camviar y desferse de dits ploms [...]

Aquests dos documents demostren clarament les preocupacions de les autoritats civils perquè els ploms de les esglésies no fossen utilitzats al comerç civil, encara que evitant culpar d'això directament els preveres o l'Església. A Catalunya la preocupació era la mateixa, i els exemples són molt més nombrosos. Per posar només un exemple, el 6 de novembre de 1577 la comunitat de preveres de Sant Pere de Reus multava als clergues que fessin circular les pellofes per la població, amb pena de dos rals cada vegada:

[...] Molts reverends senyors, per quant se trobarien algunes pallarofes de nostra comunitat en mans y poder de algunes persones llayques, lo que serie en dany y desonor de nostra comunitat y de altra part poria ser que algunes persones no tement a Déu y de atrevits porien fer ab certs mollos certa cantitat de pellerofes, y de altra part pareyteria cosa desonesta que nostres dines y pallarofes aguessen de correr y anar en mans de llaychs [...] (Sanahuja 2005)

Casos similars es podrien reproduir de Cervera, Vic, Lleida, Girona, Tortosa, etc. que gràcies a la tasca d'investigadors com Crusafont, Llobet, Sanahuja, Díez, Botet, Marquès, Vilaseca, Heiss, Colson i d'altres han pogut sortir a la llum després d'anys de recerca als arxius i publicacions científiques. Com també exemplifica aquesta darrera transcripció, tant les pellofes catalanes com els ploms mallorquins no quedaren exempts de falsificacions, i se n'hagué de mudar el disseny i retirar els exemplars en circulació en diversos casos coneguts.

Dades extretes d'un inèdit fragment de llibre de ploms de l'actual Parròquia de Nostra Senyora dels Dolors de Manacor

En ocasions la investigació als arxius dona sorpreses, i apareixen documents inesperats. El cosit artesà dels llibres a partir de llibretes ens mostra com alguna vegada es produïen errors i enmig d'un llibre de comptes hi apareixen uns fulls de visites episcopals, per exemple. És d'aquesta manera com per sort s'ha pogut localitzar un fragment de llibre de ploms pertanyent a la Parròquia de Manacor. Aquest document havia passat per alt als investigadors fins al moment, i d'aquí la seva importància, que ens permet documentar la quantitat de preveres de la parròquia amb dret a percebre distribucions plúmies, el volum que se'n manejava i l'import econòmic que això suposava.

La transcripció de la primera pàgina conservada és la següent:

Pagaments fets per mi joan morey [...] del Reverend Commu de Manacor quant [...] el primer de juny de 1605 que finirà [...]

Juny 1605

Jo Bernat Bonet prevere he rebut del procurador per los meus ploms de la present mesada quatre lliures y divuit sous

Jo Pere Fons prevere y vicari he rebut del procurador mn. joan morey per los meus ploms de la present mesada tres lliures

mes ha rebut lo schola per los seus ploms de la present mesada trenta sous

Jo Antoni Michel prevere he rabut del procurador per los meus ploms de la present mesada quatre lliuras

Jo Antoni Mir prevere he rabut del procurador per los meus ploms sinch liures y dozse sous

Jo Barthomeu Uguet prevere he rebut del procurador per los meus ploms de la present mesada sinch liures y nou sous

Jo Antoni Andreu prevere he rebut del procurador per los meus ploms de la present mesada tres lliures devuyt sous

Jo Joan Adrover prevere he rebut del procurador per los meus ploms quatre liures y deu sous

Jo Antoni Pareto prevere he rebut del sobredit procurador per los meus ploms de la present mesada sinch liures vuyt sous

xxxvij lliures v sous

Resumint les dades dels poquíssims mesos localitzats (un any exacte, des del juny de 1605 al maig de 1606) es pot confeccionar una taula que ens permetrà treure algunes conclusions:

	1605							1606				
	Juny	Jul.	Ag.	Set.	Oct.	Nov.	Des.	Gen.	Feb.	Març	Abr.	Maig
Bernat Bonet (pre)	4 ll 18 s	6 ll	6 ll 7 s	5 ll 10 s	4 ll 12 s	6 ll 6 s	5 ll	7 ll	2 ll 18 s	4 ll 10 s	6 ll	6 ll
Pere Fons (vicari)	3 ll	3 ll	6 ll									
Antoni Michel (pre)	4 ll	5 ll 10 s	5 ll 18 s	5 ll 12 s	3 ll 10 s	2 ll 10 s	4 ll 10 s	4 ll 10 s	3 ll	5 ll	4 ll	6 ll 10 s
Antoni Mir (pre)	5 ll 12 s	5 ll	5 ll 3 s	4 ll 16 s	4 ll 10 s	4 ll 7 s	5 ll 18 s	5 ll 5 s	2 ll 10 s	4 ll 10 s	3 ll 4 s	5 ll 4 s
Barth. Uguet (pre)	5 ll 9 s	4 ll 15 s	5 ll 10 s	3 ll	3 ll 14 s	2 ll 2 s	4 ll 16 s	2 ll 4 s	18 s	3 ll 19 s	2 ll 8 s	2 ll
Antoni Andreu (pre)	3 ll 18 s	5 ll 6 s			3 ll 5 s	2 ll 16 s	5 ll 1 s	5 ll 10 s	1 ll 18 s	4 ll 10 s	4 ll	5 ll
Joan Adrover (pre)	4 ll 10 s	4 ll 13 s	4 ll 10 s	3 ll 10 s	3 ll 16 s	1 ll 15 s	4 ll 12 s	6 ll 2 s	2 ll 15 s	4 ll 8 s	4 ll	4 ll 16 s
Antoni Pareto (pre)	5 ll 8 s	5 ll 10 s	6 ll 7 s	4 ll 18 s	6 ll 4 s	5 ll	6 ll 4 s	5 ll 17 s	2 ll 6 s	4 ll 3 s	3 ll 18 s	6 ll 8 s
Pere Pasqual (pre)		3 ll 9 s	1 ll 17 s			2 ll 2 s	2 ll	2 ll 2 s		17 s		1 ll 17 s
Michel Nadal (pre)		2 ll 18 s	3 ll 2 s	3 ll 6 s	2 ll 18 s		2 ll 18 s	4 ll 14 s	2 ll 12 s	3 ll 9 s	3 ll	3 ll
Michel Nadal (subdiacha) (beneficiat)								1 ll 2 s («per orga»)		4 ll	3 ll	1 ll 15 s
Juan Julia (rector)		5 ll	4 ll	4 ll 10 s	2 ll 4 s	1 ll 18 s			8 ll		6 ll	
Lo schola	1 ll 10 s	1 ll 11 s	11 s	1 ll	11 s	14 s	1 ll 10 s	1 ll 7 s	5 s	1 ll 15 s		1 ll 4 s
Rafel Pelliser (scola suplent)				13s								
Pere Quintana (pre)					2 ll 10 s	4 ll 10 s	6 ll 10 s	4 ll 6 s	3 ll	3 ll 12 s	3 ll 10 s	4 ll 10 s
Joan Bauça (teolech y vicari)				4 ll	2 ll 10 s	3 ll 6 s	3 ll 14 s	5 ll 2 s	2 ll 10 s	3 ll 10 s	3 ll 14 s	4 ll 8 s
Pere Llull (pre)									1 ll 10 s	2 ll 9 s	2 ll 10 s	2 ll 13 s
Pere Mestre (pre)												1 ll
TOTAL	38 ll 5 s	52 ll 12 s	49 ll 5 s	40 ll 15 s	40 ll 4 s	37 ll 6 s	52 ll 13 s	55 ll 1 s	34 ll 2 s	50 ll 12 s	49 ll 4 s	56 ll 5 s

Com més endavant es podrà veure en les anotacions extretes dels llibres de determinacions, al segle XVIII només els preveres beneficiats, els preveres acollits

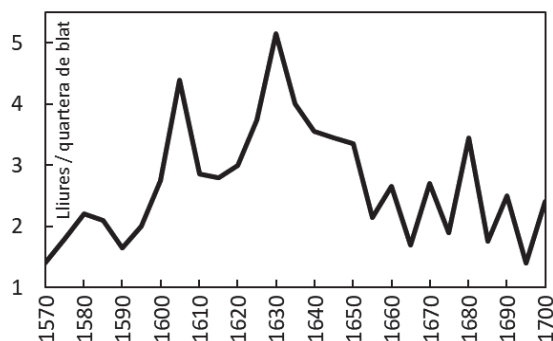
que fossin naturals de Manacor i l'escolà podien rebre distribucions en ploms i bescanviar-los cada mes per moneda de curs legal. Però pel que es pot deduir d'aquestes dades, un subdiaca beneficiat (és a dir, d'una família benestant o amb un protector que pagava el seu *benefici*) figura en una anotació com a organista, i segurament per aquest fet se li havia atorgat la gràcia de canviar els seus ploms com els preveres ordenats *in sacris*. També hi apareix l'escolà, i fins i tot un substitut que hagueren de posar-li el mes de setembre. En total 15 preveres apareixen a la relació, entre els quals hi figuren el rector i dos vicaris.

La despesa mensual en distribucions era important, i arribava a superar les 56 lliures. Per fer-nos una idea del valor de la lliura en aquells moments, l'any 1600 el preu de la quartera de blat era proper a les 2 lliures i 15 sous, i en pocs anys patí un augment considerable, arribant a les 4 lliures i mitja el 1605, per tornar baixar després (font: SEMAP). Aquesta inestabilitat econòmica afavoria les classes benestants i terratinents, mentre que el poble es veia obligat a pagar preus abusius.

De la taula també es pot extreure que hi havia preveres molt regulars, que cada mes complien amb l'obligació de bescanviar els seus ploms, mentre que altres, començant pel mateix rector, esperaven a tenir-ne una quantitat que valgués la pena.

Dades extretes dels llibres de determinacions de l'actual Parròquia de Nostra Senyora dels Dolors de Manacor

La recerca documental realitzada a l'arxiu parroquial ens ha permès conèixer millor el funcionament de l'economia interna de l'església, així com treure a la llum els testimonis escrits de l'ús dels ploms eclesiàstics en el si d'aquesta comunitat. S'ha optat per presentar-los a continuació de manera cronològica, analitzant-los un a un, i no agrupar-los per temàtiques, per motiu dels canvis que s'anaren imposant en els usos i costums al llarg dels segles. Per la gran quantitat de referències trobades en relació a les distribucions i les limitacions

d'espai d'aquest treball, aquí s'han transcrit tots els casos en els quals s'anomena expressament que les distribucions es feien en ploms (és possible que algun hagi passat per alt), lamentablement sacrificant-ne d'altres on no s'anomenen els ploms però que es consideren importants o n'exemplifiquen l'ús, encara que es té la seguretat que dites distribucions es feien amb ploms, deixant-ho per un futur treball més extens. També per limitacions d'espai el present treball només recull els extractes dels llibres de determinacions, deixant per un altre treball més extens en preparació les referències dels llibres de comptes, de les visites episcopals, etc.

18 de juny de 1566

Entre la documentació més antiga que es conserva a la Parròquia dels Dolors de Manacor hi ha el primer llibre de determinacions, que s'inicia el 1567. Així i tot, a les primeres pàgines d'aquest llibre també s'hi lligaren alguns documents anteriors a les primeres actes de determinacions. Aquest és el cas del text que ens ocupa, on apareix la primera referència coneguda respecte a l'ús de moneda de plom dins la parròquia de Manacor. Els bisbes Diego de Arnedo (1561-1572) i Joan Vic i Manrique (1573-1604) foren els principals impulsors de la implantació dels ploms a les parròquies mallorquines. Segurament el 1566 feia ja uns anys que s'havia posat en pràctica l'ús de ploms a Manacor, i això es pot afirmar comprovant com a d'altres municipis ens ha arribat la data exacta de creació gràcies als llibres de les visites dels bisbes, com és el cas de Pollença (29 de setembre de 1563), de Santa Creu de Palma (14 de maig de 1564) o d'Inca (15 de maig de 1572). I encara anteriors a aquestes es poden trobar referències a l'ús de ploms a la parròquia de Sant Jaume de Palma (1525), molt poc després de la seva creació a la Seu l'any 1522 (Boada 2014). En aquest curiós document queda constància com el rector de Sencelles acudia a la nostra parròquia en nom d'un membre de l'estament nobiliari per demanar informació, sense deixar tancada la fundació del benefici pretès:

Vuy que contam 18 de juny 1566 entra en lo reuerend comu lo reuerend mo. miquel beusa prevere y rector de sensellas per part del Senyor gregori de Vilalonga congregats en la sacristia [...] fo proposat p dit mo. beusa per part de dit Sr. vilalonga que ell volria fer quatre oficis que la Senyora margarita alz clapes q se iuia acostumaua de fer so es en la festa de Samt pere de iuy, y en la festa de Samt jaume de iuliol, y en la festa de Samta margarita, y en la festa de Samt michel de setembre so es tres nocturns de morts ap meras vespres y apres matinas adnas hores apassar de capvespre y lo endema missa matinal ab orga y diaca y subdiaca y ser ploms y que donaria p cada ofici y axi fo determinat p tots que sempre que dones trenta y sis sous de renda p. cada ofici que ho acceptauen y axi sen ana a donar ne raho a dit Senyor [...]

21 de desembre de 1575

Aquest document reflecteix un moment important de la vida parroquial, l'elecció de càrrecs, que cada any es feia al voltant del 18 de desembre, festivitat de la Mare de Déu de l'Esperança, encara que en aquest cas s'hagué de posposar per no haver-hi hagut quòrum:

[...] fonch refermat en procurador lo beneficiat mo. thomas domenge p dos anys ab lo matex salari y carrecs de donar fermansa y tenir lo forment per lo comu y pagar a cada fi de mes en la Iglesia hagut o no hagut sots las penas en las altras procuras contingudas, ymes elegirem boser lo beneficiat mo. gabriel llull prevere p partir los ploms y los emoluments anel comu ptenyents [...]

17 de desembre de 1576

Vuy dimarts dissapta de nostra senyora desperansa ques contam a 17 de desembre 1576 nosaltres [...] beneficiats en dita Iglesia congregats en nostra sacristia a pres vespres per elegir bocer per a partir los ploms y altres emoluments de nostra Iglesia [...]

17 de desembre de 1577

[...] ajuntats, tots per elegir bocer per apartir los ploms y altres emoluments de nostre Iglesia [...] tots estos officis foren acomenats anuals sobre dits reuerends per les mes veus nostre Senor deu los dex ben complir en son offici halior y gloria sua y de la sua mara immaculada.

27 de juliol de 1595

Sembla que el sistema de distribucions mitjançant ploms es trobava en decadència i les retribucions econòmiques patien retard. El bosser es queixa del desordre existent en tema econòmic, i fins i tot deixa entendre que els preveres no guanyaven una quantitat suficient per a les seves despeses:

[...] fo proposat p lo bocer mo. terrego ut sequitur Reverendi Patres molt ha ya que no partesc ploms p no cambiar (lo guanyat) y mes las misses nos pagan com es obligat lo procurador es gran dany del Commu y los Reverends no poden axi comodament sustentarse per tant Srs. Rds. posan y orde aconvenient tot uendra ala roina [...] sinó paga com es obligat, fassa dits Rds. lo que los apparexera oportu per aque los Beneficiats sian pagat y sia extirpat lo mal orde sa es introduit [...]

7 de febrer de 1596

L'acolliment d'un diaca i l'admissió d'aquest diaca a les distribucions era tònica habitual, encara que en aquest cas s'anomenen expressament els ploms:

A nosaltres debaix scrits es estade presentade una supplica p part de mossen Pere Pasqual Diaca natural de la bile de mañecor, contenint fossem servits acollir lo en algunes distribucions, pque ab tal occasio se puga exercitar en les coses ecclesiasticas y millor pensar la vide [...] Las dos missas matinals de ploms p totas dos - vi dines [...]

21 de novembre de 1606

Era norma establerta que no podien rebre distribucions els preveres absents, excepte si tenien permís del Comú, però en aquesta ocasió un prevere nebot d'un

altre pretenia recollir els ploms dels seu oncle, amb la negativa del bosser confirmada després pel Comú:

[...] fonch proposat en nostro comu p mo. mi. nedal subdiacha dient q hauia demanat anel bosser li dones plomp p son oncle mo. mi. nedal prevere y dix q lo bosser li feu de resposta q lo comu li hauia dit no dones a dit nedal prevere fins y tant fos declarat p mon senyor y axi fonch determinat p la maior part del nostro comu q no moguesan cosa nigune fins y tant fos declarat p nostro superior [...]

18 d'octubre de 1612

Es recorda una vegada més quines misses podien celebrar els preveres acollits, entre les quals quedaven excloses les ordinàries de ploms:

[...] congregats tots los pres y beneficiats del nostre comu en la sacristia ab so de campana com es de costum y atenor de donar orde y modo de govern anal Rd. mo. antoni parato, boçer q legit en lo pnt. any quant en lo repartiment de las missas de ploms y adventitias, a los sobredits preveres [...] mes avant quant a los acollits sta determinat, que lo boçer no do ni repartesca missas ni las de ploms ni de las adventitias a dits acollits y quant empero alas sentuarias ordinarias, que dits acollits aquelles puguen fer y faran com fan los beneficiats de dit nostre comu. [...]

29 de desembre de 1616

En aquesta data s'elegeix un prevere que ha de substituir el procurador durant la seva absència, per fer les pòlisses dels ploms bescanviats a cada beneficiat, per poder cobrar en moneda de curs legal:

[...] fonch proposat p al Sor. Rector com p falta del Rnd. mo. antoni andreu prevere y procurador nostre essent en ciutat y stant molt temps sens venir, y auent hi necessitat qui fer las polisas anals binificiats si elegiria altre preprocuredor, ho si elegirian a altre prevere pro nunch p fer ditas polissas [...] y passats los vots elegiran a mo. pere quintana prevere iuntament ab lo Sor. Rector, los quals ab veu de tot lo comu fessen polisas de consnatio, dels sens del nostre comu atots los binificiats p los ploms de las mesadas [...]

6 de maig de 1621

La situació econòmica obligà a una reducció dels emoluments percebuts per cada servei eclesiàstic que prestaven els preveres, i entre ells la quantitat de ploms rebuts:

[...] congregats tots los preveres, y beneficiats del Commu de nostra Iglesia Parrochial de Manacor ab so de campana com es de costum per haver de tractar de la reduccio, ha cercada las distribucions ordinarias se partexen per haver fet lo compte a cerca dels censals; y axi per bon orde y govern de dita Comunitat foren determinades lo de baix scrit [...] Et primo que los Aloy's se llevas dos diners ha Cossos als quals se partiria distributio poca, o, molta que nos partescan, los dos diners de ploms [...]

1 de febrer de 1627

Aquesta és la primera referència històrica coneguda fins al moment de fa-

bricació de moneda de plom a Manacor, de les tres que veurem que s'han trobat. El motiu era com sempre la manca d'existències, que obligava el bosser a comptar amb preveres de la seva confiança a qui no repartia els ploms i suposadament després en prenia nota. Els encarregats de fer els ploms foren el bosser i el mestre de cant. És curiós comprovar com la quantitat de ploms que havien de fer quedà en blanc al document. Veim que ja existien les dues mides, els grossos ordinaris i els petits per a pagar els goigs, i se'n feren set lliures de moneda (no de pes) de cada mida:

Al primer de febrer de 1627 fonch proposat per mo. joan vallory pre Bosser del corrent Any de 1627.: en la sacristia del nostre Commu congregats ab so de campana ut moris est. que en dit Commu hi havia gran falta de ploms per a partir a los señors Reverents quant en son lloch te de partir lo dit Bosser de ont se poden seguir alguns desancisos per lo Commu, y descuits per haver de comptar ab alsguns Reverents quant los ploms que la bossa corra no basten per apartir lo dit bosser y axi per affugir yuntar los desusdits per convenients los Sr. Reverents nemine discrepante ab assistentia del Sr. Rector lo Dr. Michael Ferrer determinasin y donasin Pla poder al Pradit mo. joan vallory prevere y a mo. sebastia mestre, mestre de Cant, que fassin los dos junts _____ de ploms

E Als 17 de febrer del Pradit Any feren los Pradits set lliures de ploms ordinaris 7 Ll i set de ploms patits de goigs 7 Ll que tot fa quatorsa lliures ----- 14 Ll

Barthomeu Domenge prevere Archiver

3 de setembre de 1628

El rector exposa que alguns preveres es queixaven que la missa de migdia era pesada i per afegitó es pagava amb ploms, i per tant es resol cobrar-la en moneda de curs legal, a més d'altres mesures:

[...] la missa demigdie del Sr. michel Lluis Ballester de Togores era molt pesada y que los ss. Reverents se inquietaven et maxime y pagarse de ploms q axi p llevar y moderar la inquietut y fer de que fos mes tullerable y cade un dells fos servit venir be aque la dita missa se pagas cada die de comptons la renda de la que ab lo Bosser tingues obligatio de cobrar del Pradit Sr. michel Lluis Togores sens llevada y tampoch pendre doblar Cada Charitat de missa [...]

15 de desembre de 1631

Un prevere manacorí demana ser acollit i rebre distribucions i s'acorden diverses retribucions, entre les quals, en ploms:

Barthomeu Cabrer prevere [...] supplica a tots Vs. Ms. li concedescan y fassen Gratia com sempre en acostumat de acullirlo en tots los percassos y emoluments de dit Commu [...] Primerament que en los oficis matinals esmortisats dos diners en cada officy tant solemnes com no solemnes dos diners; y en los que no seran esmortisats de diners bons passant de sis diners p los beneficiats, se li donen dos dobles y impasant de sis diners dos diners com los oficis de ploms [...]

18 de desembre de 1640

El rector du a aprovació del Comú la redistribució de les tasques del procurador i el bosser, per disminuir el nombre de càrrecs i la duplicitat de comptabilitats:

[...] que las missas baixas [...] que cobre lo bosser que seria cosa convenient que lo procurador los cobres y lo comu no tindria tantes bosses. y que lo matex dels diners dels goigs els proposaria y que lo bosser pertis de ploms los goigs y que los Srs. Rts. los essentessin en mesada, y los prosedi las extrauntions [...]

9 d'octubre de 1643

La comunitat concedeix un préstec de cinquanta lliures a un dels preveres, a tornar mitjançant les mesades de ploms que aniria bescanviant:

[...] Mes proposa dit Sor. dit die y any com hi havia un dels Sors. Rds. preveres de nostro comu qui havia menester cosa de sinquante lliures de poliças de la Universitat, si eren de parer se ly donassen de los de dit comu dient que dit prevere prometia anar pagat ditas 50 lliures a reho de la mitat, ab lo que anirie depositant en las mesadas de ploms [...]

29 de maig de 1651

En una circumstància poc habitual, un prevere absent, que es trobava a Ciutat, rep permís per fer allà misses de ploms encomanades a la Parròquia de Manacor i percebre d'aquesta manera algunes retribucions econòmiques addicionals:

[...] fonch proposat p dit Rt. Parera que lo doctor raphel fullana prevere sta entretingut en Ciutat y supplicca a Vs. Ms. li fessin una gratia que pogues dir misses de ploms del Rt. Perera p la Comunitat y axi fonch resolt que se li fes gratia [...]

22 de març de 1653

L'acolliment d'un prevere es resol amb diverses distribucions, però no a les misses baixes de ploms:

[...] fonch preposat an comu p lo Sor. Rector michel ferrer una suplia de mo. barto. cabrer prevere [...] lo acullen p tems de dos anys contados del dia que comensa apende percasos an dita nostra Iglesia. mes lo acollim a totes les semanas que estan a la post y no entre ales misses de inventizies ni les misses baixes de ploms qui no son ales semanas. mes li donam a los dos officis cas. de dines bons - - - 4 diners [...]

18 de desembre de 1673

Aquest document és un exemple claríssim que l'ordre de dipositar les mesades de ploms mensualment no es complia, sinó que s'esperaven a tenir-ne una quantitat significativa, amb perjudici per a l'economia parroquial. Evidentment es prengueren mesures per a corregir la relaxació de la norma:

[...] veyem, que depositan mesades molt grans, y las mesades dels Señors Rds. quasi todas son plenes, [...] fonch resolt que al procurador qui es, y p temps sera no pague,

ni presumesca de posar ningun genero de mesade; salvo una lliura cade mes, que es p cambiar los tres sous de ploms an el bosser los quals te obligatio dit bosser de partir tots los divendres del Any a tres pobres, [...] y tambe fonch proposat p dit vanteol prevere que molts Capellans deponen moltes mesades atresades, de que apareix que es ab molt perjudici del Comu dispongan Vs. Ms. ab quina forma se pot moderar discorreguts los vots seha resolt, que lo bosser, y p temps sera, hasant las mesades li aportaran fins al darrer die de tots los mesos, y que no pugue posar mesade de nigon Sr. Rd. de nigon mes passat ansbe al primer de cade mes tingue obligatio de sumar la mesade, y tirar barra en ella

30 d'octubre de 1674

A la institució del rosari diari l'acompanyà l'adopció d'una mesura econòmica preventiva per quan en desapareguessin els promotors, fent que la despesa fos assumida pel Comú mitjançant ploms:

Fonch proposat per lo Dr. Gabriel Serra prevere Rector; que per inductio del P. Ignasi fiol de la companyia de Jhs, demanaven algunes persones; y suplicaven se resas el Rosari cada dia [...] Se aja de distribuir desta manera. anel Rector o vicari. 4 diners, y alo escola 2 diners, y los 2 diners que es quedan seran per lo bassi de N. Sra. de Conceptio aont se resara el rosari per ajude de sera. Y mes fonch resolt si acas refredaven las persones, o morissin, y no aiagues qui donars la caritat, que la bosse aleshores partis un plom al dit rector, o, vicari, y al dit Sr. Raverent, pera que desta manera se conservas esta devotio; y tambe alo escola [...]

15 d'abril de 1681

Com que la parròquia no havia tengut prou fons per pagar el canvi de ploms d'un dels beneficiats, s'acordava que una quantitat en metàl·lic que rebien anàs a parar directament a aquest beneficiat:

fonch proposat p lo M. R. Dr. Gl. Serra Prevere, y Rector de la Parrochial de manacor R. R. P. P. al Sr. Raphel Amer donzell dit de las puntes te de nostron Comu deu lliures [...] se ha resolt que ditas deu lliures se donan al Rd. Jordi llull Prevere y Beneficiat en nostron Comu a bon conta de lo que al Comu li deu per raho de ploms tenia deposats o prestats a la bossa del dit nostron Comu [...]

30 de gener de 1685

Segueixen els problemes econòmics, de manera que s'han de reduir les distribucions:

[...] proposa be saben Vs. Ms. quant vacuat esta est nostron comu y axi vegen si seria be sersenar, o, llevar alguns gastos que son algun tant exasoris [...] que los tres plomns grossos que se donaven la Semmana Sta. ço es lo dijous divendras y disapta y los tres ploms del disapta de Nedal ço es le antrade y sortida del bocer y a les matines que no se donen ates no son fundats [...]

31 de gener de 1696

La situació econòmica havia millorat i permetia augmentar les distribucions. A més, se seguia recordant l'obligació de canviar els ploms cada mes. Quan

una norma s'ha de repetir tantes vegades és senyal inequívoca del seu incompliment:

[...] los qui tindran la semmana de la missa de alba, el bosser qui es, y per temps sera don al disapta finida la semmana anel celebrant sis diners per quiscuna missa de ploms de la bossa demes de la Caritat acostumada. [...] Mes fonch resolt per dit nostron Comu que tots los Srs. R. R. puguen depozar cada ultim de mes anel bosser tots los ploms hauran guañats [...]

10 de gener de 1711

Determinacions similars a aquesta es poden trobar a altres parròquies, les queixes per haver-se d'aixecar tan prest per celebrar la missa, i el fet que aquesta tasca sempre recaigués en els preveres més joves, feia que aquests demanessin major distribució:

[...] alguns Srs. Reverends, dels mes joves de la Comunidad, me an suplicat proposar a V Ms. al treball de la missa de Alba, de alsarse en la matinada, ja aygos, ja jelades y qualsevols altres intemperis y a mes de asso averi molts de Absents, uns per la velleza altres per malalties, y altres per anarsen fore, y a la fi son pochis qui portan al pondo, de semmana de Alba, y per ser tant pesat de dir dita missa a tal hora; Suplicam a VMs. los don el Bosser tres dobles de ploms per cade missa de Alba de mes de la Charitat acostumada de 3 sous, y discorrent los vots fonch resolt y determinat un tantum discrepant, que se donasen tres dobles de ploms a qui tindria la clavilla de semmana de Alba, si es Beneficiat, y si es acullit, o de altre manera se regulan segons el pacta tindra ab lo Rd. Comu ab les distribucions fundades [...] y acabades que sien les misses [...] que el Bosser don 6 sous de ploms per cada missa de mes de la Charitat acostumada de 3 sous anel qui tindra la clavilla de la Alba fins sia acabat lo any [...]

8 de gener de 1713

Les misses ordinàries o misses baixes que s'havien de pagar amb ploms permetien als beneficiats obtenir una millor remuneració, i per tant permanentment vetllaven que la seva quantitat fos suficient per garantir-se el sou que consideraven correcte:

Fonch proposat per lo molt Rd. Dr. Vicens preevere y Rector de Manacor dient, al Sr. Bosser de nostra Comunidad, mea dit que les misses que pagan de ploms van algun tant atrasades, y que es nessessari passar les auant, y adimplir a nostra obligatio; y en asso fonch resolt nemine discrepante, que los Srs. Depositaris donassen al Bosser 45 lliures de la Caja del Deposit, y fer celebrar 300 Misses baxas dels llibres de ploms: y celebrades, y als llibres no estan del tot ajustats, a les hores ja se donara providentia [...]

2 de març de 1713

En aquesta data es prengué la determinació de fer ploms nous, no per haver-se descobert cap falsificació (com sí que passà a altres parròquies), sinó per haver augmentat la quantitat de preveres beneficiats i haver-se'n extraviat amb el pas dels anys. Per la seva importància, aquesta anotació es transcriu íntegrament:

Fonch proposat per lo molt Rd. Sr. Dr. Guillem Vicens prevere y Rector desta Parro-

quial Isglesia de Manacor, dient Reverendi patres, nostron Bosser a temps que em dona quexes, que en nostron Comu tenim poch ploms per ferse aumentat al numero de Beneficiats residents y alguns que sean perduts y apenas som a mitjan mes, y la Bossa ja esta vacua de ploms y discorreguts los vots fonch resolt y determinat nemine discrepante, que se fessen ploms nous fins a 50 Ll et ultra, y per fer dits ploms foren elegits lo Rd. Nadal Ferrer prevere y lo Rd. Pere Fabregues prevere, y a las horas Bosser; fet ut supra.

Als 23 Maig 1713 nosaltres electors per fer los ploms nous comensarem a fer los ploms en casa del Rd. Ferrer prevere y los acabarem de fer al principi del mes de juñy del matex any 1713 y casi tots los demes capallans ajudaren a fer dits ploms, que se feren 50 Ll de ploms patits de un dobler, y 24 Ll de ploms grosos de 3 sous que tots fan sume de 74 Ll que entraren ala Bossa de ploms nous, del matal de que se feren fonch 24 Ll de plom y 6 lliures de stañy, que son 30 lliures de matal y despres se afagiren 5 lliures de un flasco de refradar de que tembe se feren ploms, y tot junt son ditas 74 Ll y a lo llibre del Deposit conta lo ques gasta per fer dits ploms en fol. 7 p. 2 exceptat les 5 lliures del flasco que se perfogiren ques paga de altre part diem ----- 74 Ll

= Nota que als 2. 9bre 1694 assent Bosser lo Rd. Nadal Ferrer prevere se li entregaren tots los ploms a la Bossa y foren 99 Ll 18 s ço es ploms grosos 53 Ll 14 s y de patits 46 Ll 4 s que tot foren dites 99 Ll 18 s. comta de una llista del predit Bosser a los ultims de dita llista de 1692 diem ----- 99 Ll 18 s

Aquesta anotació al Llibre de determinacions ens permet obtenir molta informació. Per començar desmenteix l'afirmació d'algun historiador local que la fabricació dels ploms sempre es va fer dins la mateixa església, a les dependències de l'Arxiu. El document deixa ben clar que els ploms es feren a la casa de mossèn Nadal Ferrer, que era el bosser; aquest mateix prevere, juntament amb mossèn Pere Fabregues, ocupaven el càrrec d'arxiviers. Fins i tot es pot anar encara més enfora: en aquelles dates a la Parròquia de Manacor no existia cap dependència destinada a arxiu, sinó que a diverses visites episcopals els bisbes fan constar que els llibres de la parròquia es guarden en molt mal estat dins una caixa que alhora fa d'arxiu, situada a una capella lateral del presbiteri dedicada a Sant Barthomeu. Sorpren molt també que aquests ploms els fessin amb la participació de quasi tots els capellans, sense contractar un calderer, un llauner o un joier.

De l'anotació històrica anterior també podem deduir que l'aliatge que s'usava a Manacor era de quatre cinques parts de plom (80%) per una cinquena part d'estany (20%), el que li conferiria major duresa i resistència a l'abrasió. El plom tot sol hauria estat massa blan i fàcilment s'haurien esborrat les imatges o hauria patit deformacions i ratllades amb el seu ús. Es conserven ploms d'altres indrets amb altres proporcions, amb altres metalls o sense gens de «mestrança». Però un dels detalls que més destaca en aquest document és l'ús d'un misteriós «flasco

de refradar», que vertaderament desperta gran interès. Aquest additiu al qual es refereix era molt probablement estibina en pols o grànuls, un mineral format majoritàriament per sulfur d'antimoni (Sb₂S₃), segurament difícil d'aconseguir a la Mallorca de principis del segle XVIII, encara que a la península Ibèrica hi ha més de 50 jaciments referenciats. Aquesta forma de l'antimoni ha estat utilitzada històricament per endurir diversos usos del plom, per exemple en la munició, encara que la humanitat utilitza l'antimoni des de fa més de 6.000 anys, malgrat ser altament tòxic.

Procurant no confondre les lliures com a mesura de pes, amb la unitat monetària, aquest document ens permet comprovar que l'església adquiria 24 lliures de plom (9,6 kg) i 6 lliures d'estany (2,4kg). Analitzats els ploms de Manacor que han arribat als nostres dies, hem pogut observar que el pes dels ploms grossos o *dobler* oscil·la al voltant dels 5,42 g, mentre que el pes mitjà del plom petit, o *menut*, és de 2,15 g. Un altre detall interessant d'aquest document és que ens dona l'equivalència dels ploms amb la moneda de curs legal: un plom gros equivalia a 3 sous, mentre que un plom petit equivalia a un dobler, o sigui, dos diners. És a dir, 18 ploms petits tenien el mateix valor que un de gros. Per tant, si es varen fer 50 lliures (mesura de moneda) de ploms petits, es fabricaren 6.000 monedes; mentre que 24 lliures (mesura de moneda) de ploms grossos són 160 monedes. Aquesta és la quantitat de ploms nous que es varen fer, i no s'anomenen en cap moment els ploms vells, que no sabem si es varen refondre o se seguiren utilitzant talment. El que és segur és que no es retiraren els ploms vells, refosos o vells es continuaren utilitzant, gràcies a la comparació de l'anotació inicial amb la final: si la quantitat que en tenia la parròquia divuit anys abans era de pràcticament cent lliures, i ara resultava clarament insuficient (encara que alguns s'havien perdut), i es fabriquen 74 lliures noves, aquesta ha de ser necessàriament una quantitat addicional.

23 de març de 1713

En aquesta ocasió, es pot comprovar que la Seu devia tenir problemes per pagar un sou digne a tots els seus beneficiats, i per això demanava a la nostra parròquia que aportàs una quantitat bastant elevada per poder fer allà misses de ploms:

[...] be saben V Ms. que air a les 7 del mati se parti de esta vida sa Illma. al Sr. Bisba per la vila de Arta, y en altres coses dexa manat. Mana que enviassem sent cinquanta lliures diem 150 Ll al Sr. Joan Moranta scriva de Curia eca. y sustitut del Sr. Hieroni Barçalo nott. per la charitat de 1000 misses baxes, ques pagan de ploms atrasades [...] fa a compliment a 150 Ll que mana mon Sr. enviassem a Ciutat per la charitat de 1000 misses tenien atrasades de ploms y tot consta del bara de rebuda el qual esta cusit en lo llibre llarch de ploms aont estan notades les dites 1000 misses en fol. 230

25 de gener de 1715

Una vegada més, es resolvia que cada mes es fessin algunes misses baixes més, el que significava repartir-se 5 lliures entre els beneficiats per la feina de fer-les:

[...] Mes sea determinat y resolt, que cada mes los Archivers, y depositaris donen anal Bosser 5 Ll de la caixa del deposit semper que ni ajei per a fer celebrar missas de ploms atrasades fins que sien cabals a les corrents diem ----- 5 Ll

11 de juny de 1735

Quan un prevere era major, si el seu estatus econòmic li permetia, solia demanar la jubilació, per alliberar-se d'algunes obligacions, com el cant al Cor, la participació a les processons, a les misses solemnes, etc. Així i tot, com a preveres, continuaven en l'obligació de seguir dient missa cada dia mentre la salut els ho permetés, obtenint a canvi una «distribució quotidiana» de ploms, i per tant una remuneració extraordinària:

[...] me es vingut el Rd. Pera Amer Prevere dietme, que assent un home de edad, y havent tant temps que residex, y havent bruit tot el temps que ha pogut, en los seus ministeris, axi en el cor com en tot lo demés suplica el que el vullam jubilar, y eximirlo de ditas obbligations; Y discorreguts tots los vots de un en altre, fonch resolt nemine discrepante; que venen a bé a dita propositio, y lo eximexan de ditas obbligations, ab tot que degue dir tots los dias missa de ploms, [...]

9 de febrer de 1749

Quan un prevere havia de residir temporalment a Ciutat per defensar els interessos del Comú de Manacor, aquest podia obtenir permís per dir allà les misses que corresponien al seu benefici. Però en aquest cas es decidí retirar aquest permís per estar ocupat en tasques pròpies, eliminant aquesta possibilitat en futurs casos:

[...] ja saben Vs. Ms. que el Rd. Joan Baptista Binimelis Prevere ha molt temps esta detingut en Ciutat [...] per lo que trop molt a son lloch el llevarli la orde de celebrar missas fundades de ploms a intencio del Rd. Bosser tot el temps se detindra en Ciutat per semblants dependencias, y per tant diletat temps, que es molt ara ho conforme que las missas fundades se digan alli haont son fundades [...]

11 de maig de 1777

Per donar major solemnitat a la celebració de les 40 hores, i assegurar-se la participació dels beneficiats i acollits manacorins, també es repartiren ploms:

[...] fonch proposat per el dit Sr. Rector dient Reverendi Patres; per la Indulgencia plenaria de las 40 horas, que he publicat vuy y de Orde de S. Señoria Molt Illustre se han de comensar en las proximas festes de Pentecostés [...] en honor dela SSma. Figura del Santo Christo que se venera en esta Parroquial Iglesia [...] es del cas se canten totes

las horas Canonicas ab Órga cade dia [...] y que la distribució sia en lo modo siguent:

Disapta - Primeras vespras del S. Christo - - - 1 sou

El Bosser donarà de ploms - - - 1 sou

Completas menors ploms - - - 2 sou [...]

Offici Major St. Christo ultra 1 sou ploms - - - 1 sou

Segonas vespres santo Christo 1 sou ploms - - - 1 sou [...]

1 de juliol de 1786

Aquest important document estableix les normes de funcionament de les distribucions amb ploms, i per aquest motiu es transcriu amb major extensió. El rector del moment, Mn. Bartomeu Verd i Falcó, aconseguí que la Comunitat aprovàs una nova normativa, intentant posar ordre en les distribucions de ploms i la seva tinença per part dels beneficiats. De la seva lectura és evident que en aquests aspectes se seguien unes normes molt més antigues, i possiblement s'havien anat relaxant amb el temps, amb el descontrol que això comporta. Segurament les tensions entre els capellans de la Comunitat pel comportament que devien tenir alguns dels beneficiats haurien arribat a un punt molt delicat per haver de prendre mesures tan dràstiques.

[...] el motivo de convocar a V Mds. ha sido para que se tracte sobre de la falta que se experimenta de plomos, [...] se resolvieron nemine discrepante: los capitulos siguientes, prometiendole su observancia, y mandando que se observassen con toda puntualidad: Primero fue resuelto, que todos, y cualesquiera Beneficiados que tienen plomos detenidos y recogidos, los depositen en el Archivo: en donde los Archiveros recibiran estos depositos, notandolos en una plaqueta ó libro, con distincion y separacion, señalando a cada uno su asiento y pagina separado: y puesta esta plaqueta o libro, y echos que seran estos depositos, los Archiveros den en dinero efectivo, al cabo de cada mes, 5 sueldos a cada uno de los que habran echo deposito, y ultra de lo que les correspondera por la Mesada. 2º: fue resuelto, que al cabo de cada mes, se dé solamente á cada uno de los Beneficiados en dinero efectivo, lo que se hábra ganado de distribucion Coral, segun la lista del Bolsero: y todos al dia antes de la Mesada, deveran entregar al Bolsero la mesada de plomos, como es constumbre, y segun la misma llista del Bolsero [...] 5º fue resuelto que en las missas cantadas, y officios no solemnes se den solamente quatro plomos de distribucion: y á los Ministros uno: y lo mismo se observara en los officios solemnes, cuya llimosna no llegue á 1 libra 10 sueldos; pero en los officios solemnes, que tendran la dotacion de 1 libra 10 sueldos o mas de llimosna, se repartira un sueldo á cada uno, y a los Ministros se daran tres plomos: y esto mismo se observara tambien en todos los officios solemnes que tendran la solemnidad de capas a la gloria y Benedictus, en los quales se repartira un sueldo; y á los Ministros y Cantores se daran tres plomos de ultra: y esto mismo se devera observar en todos aquellos officios que se celebraran aunque adventicios, siempre que vengan á la Comunidad, por via de llegado, testamento ó manda pia; sin que los ministros puedan pretender mas de lo que les corresponda segun la dotacion del officio del modo que esta arriba expresado - 6º - fue resuelto; que los Beneficiados, que por razon de haver sido diligentes y devotos

asistiendo a los viaticos, al cabo del año tendran plomos recogidos, puedan hacer deposito de dichos plomos; continuandose la partida al deposito, que habran echo despues de esta resolucion; y assi mismo se les daran los 5 sueldos de ultra todos los meses: Pero los Beneficiados que no habran observado á esta resolucion, sin embargo de tener plomos recogidos; y no habran querido hacer deposito de dichos plomos, no podran hacer este deposito, sin que primero hayan obtenido el permiso de la Comunidad: y no podran jamas pretender gozar del beneficio de recibir los 5 sueldos de ultra cada mes: y solamente se les dara lo que les corresponda de distribucion; y esto despues de su muerte: 7º fue resuelto que en caso que hayan concluido todas las missas de plomos, y esta Comunidad no tenga otras missas que las adventicias, entonces los que tendran turno deveran celebrar de las adventicias; y si estas no llegan a la Caridad; de 4 sueldos o á la de 6 sueldos = la Comunidad añadira assi mismo de sus propias la limosna que correspondera a la tasacion que las há dado; segun lo resuelto en el capitulo 3º de esta resolucion [...]

20 de novembre de 1786

A continuació apareixen diverses transcripcions referides a la disconformitat dels beneficiats no ordenats, que no podien cobrar les seves mesades de ploms fins després de ser ordenats:

[...] en quanto a las distribuciones pretensas, por el dicho Dn. Migl. Riera Tonsurado, como assi mismo por qualquier otro no ordenado in sacris; fuessen las dichas distribuciones depositadas en el Archivo en plomos, y despues de ordenados, se les pagaria por mesadas y que de este modo y no de otro se les admitia, á las distribuciones [...]

21 d'abril de 1800

En aquesta ocasió un subdiaca demanava que li paguessin tot d'una vegada el que havia guanyat en ploms, però li deien que no era el costum i no es podia fer, que li pagarien per mesades duplicades:

[...] el Sr. Dn. Jaime Gelebert subdiacono me há pedido que aga presente á V. Mds. que quiere que la Comunidad le pague i satisfase de pronto y de una vez en dinero efectivo y bueno toda la partida de plomos que tiene depositada del tiempo que há recidido su Beneficio, constituido en menores [...] fue resuelto nemine discrepante: que se esté á la practica que há observado hasta al presente esta Comunidad en sus antecesores constituidos en menores y despues han asendido al subdiaconato, que es, pagarles por mesadas duplicado [...]

8 de maig de 1800

El mateix subdiaca anterior protestà per la resolució del Comú de Manacor al vicari general, i ara el resultat li fou molt més favorable:

[...] Convocados por el Rdo. Dr. Barth. Ferrer Presbitero y Vicario de esta Parroquial todos los Beneficiados de esta Parroquia, con exprecion que tenia una carta orden del muy Ilustre Sr. Vicario General que devia notificar á la Comunidad [...] en aquella Comunidad la antigua costumbre de que los Beneficiados con la sola simple tonsura o con los quatro ordenes menores no cobravan las ditribuciones de plomos, si que todas las que ganavan se depositavan en el Archivo para cobrarlas luego de tener el subdiaconato [...] que dentro el tercer dia presiso entregue al exponente las dichas 162 libras 10

sueldos 4 dineros con apercibimiento de execucion [...] en pena de 25 libras al fisco [...]

12 de març de 1804

La Comunitat de Preveres decidia retirar la distribució de ploms als viàtics, ja que això s'havia de pagar de la bossa de la capella del Sant Crist:

[...] es necessario para satisfacer el atraso de missas poner en execucion lo mandado por nuestro Illustrisimo y Reverendisimo Sr. en su Santa Visita que la Cofradia del Santisimo Sacramento y Capilla del Sto. Christo paguen los Eclesiasticos que acompañan á su Divina Magestat quando sale por viatico y que la Comunidad no de mas plomos a dichos Eclesiasticos por no tener rentas destinadas para esto pero si para las missas [...] y que el Bolsero no de mas plomos á dichos Eclesiasticos y que esto se aplique al atrazo de missas [...]

5 de març de 1808

Amb la intenció de donar major rellevància als càntics, l'economia parroquial permeté augmentar la distribució, millorant així l'assistència dels preveres:

[...] Señores parese justo el que en todos los actos de Coro se dé distribucion a los asistentes siempre que sea posible; y asi he pensado que en los Responsorios Generales que se dicen despues del Officio Maitinal en todos los dias no prohibidos como son Viguilias, octavas privilegiadas etcetera se reparten 2 sueldos de ploms a cada uno, asimismo que respecto que Su Illustrisima manda que se digan los responsorios tambien despues del Officio Major se ponga en execucion este mandamiento, y que se reparta a cada uno 2 sueldos de la Bolsa de las Almas dando doble al Cantor, y que el Vicario o qualquiera que sea que traia selebrado el Officio deva asimismo decir las oraciones de dichos responsos del mismo modo y Forma que se hace en el Officio Maitinal sin que para esto puedan pretender mas distribucion que la de 2 sueldos como queda dicho; asi mismo que se de la distribucion de 2 sueldos a cada uno de ploms en los responsos que por constumbre immemorial de esta Iglesia en todos los sabados no impedidos se canten en la Sepultura de Ermandad de los Beneficiados de esta Iglesia Asi mismo se cante en todos los sabados despues de resada la Corona, la Salve a la SSma. Virgen; y que se den 4 sueldos de ploms a cada uno de los asistentes; sin que los cantores, ni el Presta puedan pretender mas distribucion que la aseñalada de 2 sueldos o 4 sueldos conforme fuere la fursion [...]

22 de gener de 1811

Un exemple més del fet que els beneficiats no ordenats encara com a preveres no podien canviar per efectiu els seus ploms, sinó només deixar-ho anotat a l'arxiu, per cobrar-ho després de ser ordenats, i llavors no tot de cop, sinó per mesades duplicades segons el costum:

[...] atendiendo á la necesidad de este numeroso Pueblo, fue resuelto que los Poseedores de dichos Beneficios [...] que, teniendo solamente ordenes menores [...] no puedan pretender en dinero efectivo los ultras que haze la Comunidad, los que daran en plomos: que se deban depositar en el Archivo todos los plomos que tengan, de que pagados los cargos de sus Beneficios, lo sobrante, caso le ayá, estara en deposito, y no ordenandose de orden sacro, qualquiera sea el motivo haun por haver muerto antes

de la edad necesaria, no podran ellos ni sus sucesores herederos, pretender, percibir, ni tener accion alguna sobre dichos depositos si no que deberan ser á beneficio de la Comunidad [...]

26 d'agost de 1811

[...] Mas que los Beneficiados ordenados de menores depositen mensualmente todos los **plomos** que han ganado, y si se advierte fraude havise la Comunidad para su remedio [...]

2 de febrer de 1812

Es recupera la distribució de ploms a la quaresma, que s'havien llevat el 1685, encara que no sabem entremig si s'havien posat i llevat diverses vegades:

[...] Igualmente fue resuelto nemine discrepante que se celebrasen Visperas resadas en los dias de la Quaresma en que se pueden celebrar inmediatamente despues de la misa mayor dandose de distribucion 3 plomos que deveran costearse de los fondos de la Comunidad [...]

20 de març de 1812

Novament passaven per dificultats econòmiques:

[...] Igualmente fue resuelto nemine discrepante que en caso de no depositar dho Procurador, los Beneficiados deberan depositar los plomos correspondientes al Mes y si hay fondos bastantes se los cambiaran y de lo contrario quedaran creditores contra la Comunidad [...]

16 de maig de 1812

Com que les 40 hores es feien gràcies a un benefici fundat, d'aquí es podien gastar diners en efectiu, sense haver d'aplicar aquesta despesa a la bossa comuna:

[...] se resolvio que en las 40 Horas las dos libras destinadas para las distribuciones del Choro y demas partes por este año se diesen en dinero efectivo y no en plomos conformandose con la indicada minuta que para en este Archivo [...]

7 de desembre de 1812

En canvi, quan arribà el desembre, es veié que es disposava de fons suficients per pagar distribucions en ploms, ja que s'havien estalviat bastants despeses durant l'any:

[...] fue resuelto nemine discrepante que se repartiese el ultra en plomos en la Fiesta de la Immaculada Concepcion de Maria SSma. que antiguamente se acostumbraba repar-tir de los sobrantes del censo para el Novenario de la misma Immaculada Concepcion respecto que en este presente año el gasto ha sido menor que en los años anteriores [...]

4 de juny de 1814

El maig de 1814 retornà Ferran VII al tron, i molts preveres mallorquins no dubtaren a posar-se de part dels absolutistes, celebrant actes d'acció de gràcies:

[...] fue propuesto por el dicho Sor. Rector diciendo Señores el motivo que he tenido

para convocar a V. M. ha sido porque en atencion que esta Comunidad á resuelto celebrar una solemnisima fiesta en honor del Sto. Christo, en acción de gracias por la colocación de Nuestro Soberano Monarca en el Trono [...] que la Comunidad contribuiese de sus fondos al adorno de la plasuela de esta Iglesia [...] y que los gastos para dichos adornos respecto que la Comunidad no tiene suficientes fondos se costeien de propio por todos los Reverendos Beneficiados repartiendoles igualmente el coste de dichos gastos y para esto se les rebaje de las mesadas lo que corresponda á pagar á cada uno y si depositan plomos para los cargos de sus Beneficios se los pase á cuenta solamente lo que quedare rebajados los dichos gastos [...]

6 d'abril de 1816

Com que l'economia seguia millorant, s'augmentava encara més la distribució del Tridu Pasqual:

[...] Mas fué resuelto que al siguiente triduo de la Semmana Santa se repartiese una libra y diez sueldos á cada residente en plomos á mas de lo que se acostumbra repartir [...]

31 de maig de 1816

En aquesta data s'augmentava la retribució en ploms als assistents als responsoris, que s'havia aprovat vuit anys abans:

[...] fué resuelto que se dixesen los Responsorios Comunes assi en los officios maytinales, como despues de la misa mayor en los dias que se pueda, y en los otros dias se cantase el Responsorio libera me Domine [...] y que se diese seis dineros de distribucion en plomo en los expresados Responsorios Comunes y libera me Domine [...]

1 de maig de 1819

Un exemple més de la fundació simultània de tres beneficis, amb retribucions en ploms als tres nous beneficiats, per no estar ordenats encara:

[...] se pide fundar en esta Iglesia tres simples eclesiasticos y perpetuos Beneficios [...] los que ha decretado el Muy Ylustre Señor Vicario General Sede Vacante [...] que siempre que la Comunidad hiciere algun ultra no pudiesen pretender dinero efectivo ó que se les dara en plomos; que deberan depositar en el Archivo todos los plomos que tengan de que pagados los cargos de sus Beneficios lo sobrante se quedara en deposito, y no ordenandose de orden sacro qualquier sea el motivo haun para haver muerto antes de la edad necesaria no podran ellos, sus sucesores en los Beneficios, y herederos pretender percibir ni tener acción alguna con dichos depositos sino que deberan ser á beneficio de la Comunidad. [...]

23 de novembre de 1820

Es veu que els preveres consideraven innecessària la presència de beneficiats als enterraments dels pobres, i en canvi decidia augmentar encara més la retribució pels responsoris:

[...] mas fue resuelto que en los entierros que se hacian amore Dei en que se repartian tres plomos por cada Beneficiado no se repartiesen mas. finalmente fue resuelto que en los responsorios que se cantan despues de los officios Maytinales que se repartia un

plombo solamente se repartan tres de los fondos de la dicha Comunidad [...]

9 de juny de 1821

Es comprova com la comunitat intentava que la solemnitat de la celebració de les 40 hores augmentàs, premiant la presència dels beneficiats:

[...] se resolvió nemine discrepante; que el sabado de Pentecostes á las quatro de la tarde, se enpezasen dichas 40 horas asi como siempre se ha acostumbrado, que en seguida se cantasen visperas solemnes y se repartiessse un sueldo de distribucion, y quatro dineros á completos, que este dia no huviese maytines, que se cantase prima solemne todos los dias repartiendo seis dineros, que las horas menores, fuesen por los Benefactores de la Parroquia y se repartiessse plomo [...]

25 de desembre de 1822

La comunitat de beneficiats aprova la distribució en ploms per l'ofici major de Tots Sants, on evidentment també interessava tenir-hi nombrosa participació:

[...] mas fue resuelto que el domingo proximo dia 27 Octubre se empesase el turno de Misas de Sanctus y de Alba, aplicando el celebrante las siete Misas á intencion de los Archiveros, y que se notase el que empesava por seguir un turno de todos los Beneficiados y Acoquidos, y que al Oficio mayor del dia de todos los Sanctos, se repartiessse, en plomos por cada Beneficiado dies y ocho sueldos [...]

2 de juliol de 1824

A part de les referències de 1627 i 1713, aquesta és la tercera ocasió en què s'ha pogut trobar una referència respecte a la fabricació de ploms, i ens dona fe que aquells ploms havien aguantat en ús 111 anys. Aquesta anotació deixa clara la feina de l'arxiver com a custodi dels béns de la parròquia i la del bosser com a tresorer o responsable dels ingressos i despeses. També demostra clarament que la feina del joier es va fer a les dependències del mateix arxiu parroquial, per la importància i valor que es donava a l'encuny, que per desgràcia no s'ha conservat fins al present.

[...] fue propuesto por Dn. Geronimo Truyol Presbitero y Bolsero la nescesidad que tenia la Comunidad de Moneda de Plomo y en seguida se resolvió que se hiciesse la moneda suficiente y para cuydar de hacerla fabricar fueron nombrados Dn. Pedro Galmes Presbitero y Archivero y al sobre dicho Truyol Pesbitero y Bolsero los que cuydaran del encargo y hiciesen fabricar ciento y veinte y ocho libras en este Archivo por el Platero Lluis Fuster en el Mes de Julio de 1824 son –128 libras de que doy feé à los 12 Agosto de 1824. Pedro Galmes Presbitero y Archivero.

Encara que fou aprovat a la reunió del Comú del 2 de juliol, aquesta inscripció es va afegir al final de dita acta el 12 d'agost.

27 de juliol de 1824

Per enèsima vegada queda clar que els beneficiats no complien la norma de dur els seus ploms cada mes a l'arxiu, i s'acorda que ho hagin de fer al manco cada dos mesos, o es prendran mesures disciplinàries:

[...] se resolvió nemine discrepante que todos los Beneficiados á lo menos cada dos meses depositasen los plomos que tengan á cuenta de los cargos de sus respectivos Beneficios y en caso de contravenir á dicha resolucion, se les avisara por una vez por los Reverendos Archiveros, y no verificandolo despues no seran admitidos dichos plomos, ni por canviar mesadas tanpoco por cargos, pues esta pena fue de comun consentimiento; y finalmente se resolvió, igualmente nemine discrepante que en todos los responsorios comunes que se diran despues del oficio mayor, se reparte por el Bolsero, tres plomos a cad Beneficiado, lo mismo que en los que se dicen despues del oficio matinal. [...]

26 d'octubre de 1824

Aquesta anotació és molt curiosa, i està relacionada amb la del 2 de juliol del mateix any. Pel que es veu, el plater Lluís Fuster havia tengut pèrdues amb la feina de fer els ploms, i demanava alguna retribució més, per almoïna:

[...] Ygualmente fue propuesto por Dn. Juan Pujadas Pesbitero y Archivero diciendo que el Maestro que havia fabricado la moneda de plomo para nuestra Comunidad suplicava á Vds. que respecto havia perdido bastante, en la contracta havia echo por su trabajo, y carbon, si tendrian á bien añadirle alguna cosa, por limosna; y discurridos todos los votos, fue resuelto, nemine discrepante se le diese quatro pesetas de regalo de los fondos de la Comunidad [...]

30 d'octubre de 1824

Per fomentar l'assistència a la celebració de Tots Sants es repartí un duro, és a dir 30 sous, en ploms, entre tots els assistents. També s'insistia en les retribucions pels càntics:

[...] fue resuelto que en las visperas de todos los Sanctos, se repartiessse, un duro en moneda de plomo de ultra; [...] y que en los dias de ayuno, primera, y segunda classe, se diga, el libera me domine despues de los oficiós, y se reparte á cada uno, seis dineros todo en moneda de plomo [...]

27 de juny de 1826

La situació econòmica era preocupant, la parròquia no tenia fons i no podia pagar tant en distribucions. Se n'hagueren de suspendre algunes i disminuir-ne d'altres:

[...] Mas fue propuesto por el Reverendo Dn. Juan Pujadas Presbitero y Archivero, que respecto que la Comunidad se hallava sin fondos, convendria suspender, por algun tiempo, el liberame domine en los dias de primera y segunda classe, y dias de vigília, y que igualmente en los responsorios diarios, no se repartiessse mas que un plomo, en lugar de los tres que se repartian [...]

12 de desembre de 1827

En aquesta determinació es detalla més la distribució de ploms als diferents responsoris de l'any, a més d'eliminar les distribucions extraordinàries de tot l'any, excepte a la vigília de Nadal i al darrer ofici major de cada mes:

[...] Mas fue resuelto, nemine discrepante á propuesta del Dr. Riera, que de los fondos

de la Comunidad, se repartiase un plomo, por cada responsorio, al oficio mayor y matinales, dos al responsorio de los sabados para los Hermanos difuntos, dos al espenyes y seis á las Vísperas en lugar de los quatro, y que no se repartiessen ultras en todo el año, exclusiva la Vigilia del nacimiento del Sr., sino en el ultimo dia de Mes, en caso de haver Oficio mayor, ó en el ultimo domingo de Mes al Oficio mayor, á juicio de los Reverendos Archiveros [...]

22 de juliol de 1829

La situació econòmica havia millorat i, gràcies a les anotacions dels anys anteriors, es comprova que la comunitat tenia un elevat deute amb els beneficiats, per això es decideix repartir-se tres lliures cada mes fins a liquidar aquest deute:

[...] y fue resuelto nemine discrepante que el ultimo Domingo de mes, ó el dia ultimo que haya Oficio mayor se repartiessen en dicho acto, tres libras en plomo hasta que fuesen concluidos dichos vensidos [...]

17 d'agost de 1829

Després de l'anotació del mes anterior, s'acorda accelerar el pagament dels deutes:

[...] Mas fue resuelto nemine discrepante que por el ultimo Domingo de este Mes de Agosto, se repartiase en moneda de plomo al Oficio Mayor acada Beneficiado doze libras y dies y seis sueldos por ultra. [...]

11 de febrer de 1831

S'ajusten novament els pagaments per assistir als responsoris, a dos per prevere, fent a més que de la bacina del Sant Crist es paguessin els responsoris dels oficis d'ànimes, i no en ploms de la comunitat:

[...] Mas fue propuesto por el dicho Pujadas Presbitero que los responsorios tanto del Oficio Matitunal com del Oficio mayor Fundados, se repartiessen dos dineros en plomo en lugar de los seys, y quando el Oficio Matitunal ó mayor fuesse de Almas, se repartiessen dos dineros de las dichas Almas [...]

15 de setembre de 1831

L'anterior determinació devia donar peu a confusió, i per això s'expressà més clarament:

[...] fue propuesto que á los responsorios que se cantan tanto al Oficio Matinal como al Oficio mayor hanque sea de las Almas se repartiessen seys dineros de plomo, es desir dos dineros por cada uno todo lo qual fue resuelto nemine discrepante [...]

14 de desembre de 1833

Era necessària l'eliminació dels pagaments per assistència als principals actes de l'any, que estaven establerts per costum, excepte les matines de Nadal. La galopant crisi econòmica obligava a prioritzar els actes corals, els enterraments dels pobres i la festa de Sant Pere:

[...] Mas fue propuesto por Dn. Bartholome Sales Presbitero que no se repartiessen mas ultras en todo el año mas que el sabado de la Navidad del Señor y discurredos todos los votos fue resuelto nemine discrepante, que no se repartiessen mas ultras, y que los sobrantes á conosida de los Reverendos Archiveros, se repartiessen primeramente en poner distribucion en aquellos actos de coro que no la ay, mas en aumentar tres plomos en los Entierros por amor de Dios, en dar doble distribucion en la fiesta de Sn Pedro Apostol, todo esto por manera de ultra, es desir sin doble á nadie, y si ay mas fondos aumentar tres plomos diarios los aniversarios [...]

Aquesta és la darrera anotació que apareix als llibres de determinacions, i segurament la data en que finalitzà l'ús dels ploms a la Parròquia de Manacor és molt propera.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- AGUILÓ I AGUILÓ, E. de K. (1893). «Els ploms de les iglesias com' a monedes». *Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana*, núm. 5, p. 15.
- ALCAYDE PALANCA, M. J.; DE TAPOL, B.; BORRÓS, S. (2014). «Conservació i restauració dels ploms eclesiàstics, problemes i solucions per a un patrimoni en perill». A: ESTRADA-RIUS, A. (a cura de). *Pellofes & ploms eclesiàstics. Un patrimoni numismàtic per descobrir*. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya.
- AUREO & CALICÓ, Ed. (2008). *Subasta numismàtica. Col·lecció Llorenç Balsach. Pellofes, monedes locals i ploms*. Barcelona: AUREO & Calicó Edicions.
- BOADA SALOM, J. (2003). «La pellofera d'Alaró». *Col·lecciomania*, núm. 10 (2a època), p. 22-23.
- (2005a). «Ploms d'or a Alaró». *Col·lecciomania*, núm. 16 (2a època), p. 22.
- (2005b). «Les pelloferes de Felanitx». *Acta Numismàtica*, núm. 35, p. 121-127.
- (2005c). «Els ploms eclesiàstics d'Andratx». *N'Alí (Revista del municipi d'Andratx)*, núm. 132 (2a època), p. 24-25.
- (2014). «Ploms eclesiàstics de Mallorca. Aclariments i novetats». A: ESTRADA-RIUS, A. (a cura de). *Pellofes & ploms eclesiàstics. Un patrimoni numismàtic per descobrir*. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya.
- BOADA SALOM, J.; ORELL, J. (2009). «La troballa de Sóller: enigmes i aclariments». *Acta Numismàtica*, núm. 39, p. 173-186.
- BOADA SALOM, J.; TRILLA PARDO, E. (2010). «La col·lecció numismàtica de la S.A.L.: monedes, ploms i billets». A: *La Societat Arqueològica Lul·liana. Una il·lusió que perdura (1880-2010)*. Vol. 4. Palma: Societat Arqueològica Lul·liana.
- BONET I BOFILL, J. A.; CRUSAFONT I SABATER, M. (1979). «Els ploms de Mallorca». *Acta Numismàtica*, núm. 9, p. 217.
- BOTET I SISÓ, J. (1908-1911). *Les monedes catalanes* (en tres volums). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. (Reeditat: BOTET I SISÓ, J. (1986). Barcelona: Puvill Editor).

- (1982). «Les pel·lofes de Girona: la Seu i Sant Feliu». *Acta Numismàtica*, num. 12, p. 215-227.
- CASARIEGO CÓRDOBA, A.; CORES, G.; PLIEGO, F. (1987). *Catálogo de plomos monetiformes de la Hispania Antigua*. Madrid: Artis Traditio.
- CLUA I MERCADAL, M. (2009). «Una bolsa/monedero del siglo XVIII hallada en la Seu Vella de Lleida». A: *Actas del XIII Congreso Nacional de Numismática, Cádiz 2008*. Madrid: Universidad de Cádiz; Museo Casa de la Moneda.
- CRUSAFONT I SABATER, M. (1983). «Pel·lofes catalanes, segons el recull de J. A. Bonet i Bofill». *Acta Numismàtica*, núm. 13, p. 189-223.
- (1990). *La moneda catalana local (s. XIII-XVIII)*. Barcelona.
- (2007). «De nou sobre les pel·lofes del Gabinet Numismàtic de Catalunya». *Acta Numismàtica*, núm. 37, p. 175-184.
- (2009). *Catàleg general de la moneda catalana: Països Catalans i Corona Catalano-Aragonesa (s. V ac - s. XX dc)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans.
- CRUSAFONT I SABATER, M.; ISERN, J.; GARCÍA, M.; BALAGUER, A. (1986). HISTÒRIA DE LA MONEDA CATALANA. BARCELONA: CAJA DE BARCELONA.
- CRUSAFONT I SABATER, M.; BALSACH, LI. (1996). «Pel·lofes no publicades de la col·lecció Balsach». *Acta Numismàtica*, núm. 27, p. 155-175.
- CRUSAFONT I SABATER, M.; LABROT, J.; MOLL I MERCADAL, B. (1996). *Plomos y jetones medievales de la Península Ibérica*. Barcelona-Madrid: Asociación Numismática Española-Museo Casa de la Moneda.
- CRUSAFONT I SABATER, M.; ROVIRA, J. (2009). «Monedes eclesiàstiques d'ús interior de Santa Maria de Mataró: les pel·lofes o ploms». *Fulls del Museu Arxiu de Sant Maria de Mataró*, núm. 93, p. 27-31.
- DÍEZ ÁLVAREZ, E. (2008). «Les pel·lofes o ploms de la Diòcesi de Lleida: un valor monetari de les catedrals d'època medieval i moderna». A: UNIVERSITAT DE LLEIDA. *Arrels Cristianes. La Baixa Edat mitjana, segles XIII-XV*. Lleida: Publicacions de la UdL
- (2011a). «Les pel·lofes de la Seu Vella de Lleida (I part)». *Acta Numismàtica*, núm. 41, p. 255-273.
- (2011b). «La funció de les plomos o pallofas en la Catedral de Lleida. Nuevos hallazgos documentales y arqueológicos, siglos XVI-XVIII». *Numisma*, núm. 255, p. 147-178.
- (2011c). «La creació de las «pallofas» o plomos de la Catedral de Lleida en época moderna: documentos capitulares». A: SOCIEDAD IBEROAMERICANA DE ESTUDIOS NUMISMATICOS. *Actas del XIV Congreso Nacional de Numismática*. Madrid: Julio Torres
- (2012). «Les pel·lofes de la Seu Vella de Lleida (II part)». *Acta Numismàtica*, núm. 42, p. 275-292.
- ESTRADA-RIUS, A. (2014). «Ploms & pel·lofes, algunes reflexions patrimonials». A: ESTRADA-RIUS, A. (a cura de). *Pellofes & ploms eclesiàstics. Un patrimoni numismàtic per descobrir*. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya.
- GONZALBES CRAVIOTO, C. (1989). «Nuevas aportaciones al catálogo de los plomos monetiformes hispano-romanos». *Numisma. Revista de estudios numismáticos* (FNMT), núm. 204-221, p. 109-123
- JORBA I SERRA, X. (2004). «Les pel·lofes d'Olesa de Montserrat». *Acta Numismàtica*, núm. 34, p. 193-200.
- (2005). «Les pel·lofes de Prats de Rei, Igualada i Calaf. Aportacions documentals i monetàries». *Acta Numismàtica*, núm. 35, p. 89-109.
- (2006). «Les pel·lofes de Sant Jaume de Calaf i Santa Maria del Pi. Noves aportacions documentals i monetàries». *Acta Numismàtica*, núm. 36, p. 175-189.
- (2007). «Les bosses de pel·lofes de Sabadell i Mataró». *Acta Numismàtica*, núm. 37, p. 175-184.
- (2008). «Els encunys de pel·lofes d'Olot». *Acta Numismàtica*, núm. 38, p. 199-210.
- (2009). «L'encuny i el fons de pel·lofes de Vilafranca del Penedès i dos encunys inèdits». *Acta Numismàtica*, núm. 39, p. 167-171.
- (2014). «Pel·lofes, encunys i bosses de pel·lofes: una aproximació a la seva tipologia i fabricació». A: ESTRADA-RIUS, A. (a cura de). *Pellofes & ploms eclesiàstics. Un patrimoni numismàtic per descobrir*. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya. JORBA I SERRA, X.; PLANTALECH, S. (2014). «Les pel·lofes de Sant Pere de les Preses, un taller desconegut». *Acta Numismàtica*, núm. 44, p. 213-219.
- JULIÀ I PROHENS, M. (2003). *Clarobscurs. L'església dels mallorquins*. Palma: Documenta Balear.
- LLOBET I PORTELLA, J. M. (1973). «Les monedes i pel·lofes de Cervera». *Acta Numismàtica*, núm. 3, p. 208-242.
- (1976). «Noves aportacions sobre les monedes i pel·lofes de Cervera». *Acta Numismàtica*, núm. 6, p. 221-230.
- (1994). «Documents per a la història de la moneda municipal de Cervera (1462-1626)». *Acta Numismàtica*, núm. 24, p. 111-140.
- (2014). «Les pel·lofes a la documentació local. L'exemple de Cervera». A: ESTRADA-RIUS, A. (a cura de). *Pellofes & ploms eclesiàstics. Un patrimoni numismàtic per descobrir*. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya.
- MARQUÈS CASASNOVAS, J. (1960). «Colección de pallofes de la Catedral de Gerona». *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses*, núm. XIV, p. 155-169.
- MAS I GOMIS, LI. (1997). «Les pel·lofes de Sant Feliu de Sabadell». *Arrahona*, núm. II-3, p. 21-27.
- MORA SERRANO, B. (2002). «El depósito de plomos monetiformes de las termas de Alameda, Málaga». *Numisma. Revista de estudios numismáticos* (FNMT), núm. 246, p. 37-65
- PALAU, S. (1989). «Pel·lofes o ploms (nummus missarum) de Sta. Coloma de Queralt». *La Veu de l'Anoia*, núm. 366, p. 36-37.
- RIBALTA HARO, J. (1996). «Iuscudendimonetam. Sobirania i pactisme a Catalunya. Els problemes jurídics de l'anomenada moneda local catalana». *Initium*, núm. 1, p. 505-562.
- RODRÍGUEZ, A. (2014). «Un conjunt de pel·lofes procedents del Monestir de Sant Cugat del Vallès». A: ESTRADA-RIUS, A. (a cura de). *Pellofes & ploms eclesiàstics. Un patrimoni numismàtic per descobrir*. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya.
- SACASAS I SEGURA, J. (2014). «La reverenda comunitat de Santa Maria del Pi de Barcelona i les seves pel·lofes». A: ESTRADA-RIUS, A. (a cura de). *Pellofes & ploms eclesiàstics. Un patrimoni numismàtic per descobrir*. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya.
- SANAHUJA ANGUERA, X. (2013). *Tesi doctoral Fabricació i circulació de moneda local a la Catalunya dels segles XIII-XVI*. Lleida: Universitat de Lleida
- (2014). «Pel·lofes i moneda local, una interacció monetària». A: ESTRADA-RIUS, A. (a cura de). *Pellofes & ploms eclesiàstics. Un patrimoni numismàtic per descobrir*. Barcelona: Museu Nacional d'Art de Catalunya.
- SEGURA I VALLS, J. (1899). «Los ploms de la Comunitat de Preveres de Santa Coloma de Queralt». *Calendario Sarríanés para 1899*. Barcelona-Sarrià: Imprenta de Francisco J. Alté.
- VICENS GOMILA, F. (2016). «Els primers anys del rector Rubí a Manacor (1886-1897): conflictes amb el clergat local». A: FERRER, A.; SALAS, M. (a cura de). *IX Jornades d'Estudis Locals de Manacor*. Manacor: Ajuntament de Manacor
- VILASECA FORNÉ, S.; VILASECA BORRÀS DE PALLEJÀ, L. (1967). «Pellerofes cívils y eclesiàstics de Reus». *Numisma*, núms. 84-89, p. 131-142.